

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 47. šte. „Slov. Gospodarja“.

L. 1889.

21. novembra.

Štev. 11.

Vabilo k II. letnemu obč. zboru.

Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spodnji Štajar bode po odborovem sklepu imelo 8. dan decembra t. l. popoldne ob 3. uri v tukajšnjem šolskem poslopji svoj drugi letošnji zbor po naslednjem obravnavalnem vspredu:

1. Poročilo ravnateljstva in sicer:

a) o društvenem delovanju,

b) o društvenih računih.

2. Volitev novega odbora.

3. Poduk o sadjarstvu s posebnim ozirom na opravila in potrebe v tem času v drevesnici, sadunosniku in pri sadji.

4. Posvetovanje o tem, kako naj bi se udeleževali deželne razstave v bodočem letu v Gradci.

5. Posamezni nasveti.

K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

V Št. Jurji ob juž. žel. dne 10. nov. 1889.

V. Jarc, tajnik.

Dr. Ipavc, ravnatelj.

Sadjereja in česa je potreba, da nam bode koristna.

(Spisal Fr. Matijašič.)

(Dalje.)

Vendar pa, če smo bili še tako marljivi v obiranju goseničnih zalog po zimi in v zgodnji spomladi, vsikdar bode še treba meseca maja si skrbno pogledati drevje in gosenice, ki se v tem času na drevju nahajajo in mu škodujejo, obrati in pokončati. Le, ako bodo vsi posestniki več let zapored skrbno opravljali ravno našeta dela, bode se še le nadjati časov, da nas gosenice ne bodo tako hudo več nadlegovale. Vsakako bi pa morala biti prva skrb ljudskih zastopnikov, skrbeti za to, da bi se izdala postava, katera bi naložila vsakemu gospodarju pod kaznijo dolžnost, pridno gosenice obirati s svojega drevja, ker le tedaj, ako bi se ta postava tudi izvrševala, se ve, da s pomočjo predpostavljenih oblastij, le tedaj bode sadjereja počela biti tudi znesljivo plodnosna, med tem, ako se to kmalo ne zgodi, bodoljudje, ki so se sedaj sicer otoplili za njo, zopet omrzeli. Tudi, kar se tiče škode, ki se drevju prizadeva od malopridnih ljudi, mogla bi nas najboljše varovati ostra postava, kakoršnje pa še dosedaj tudi nimamo.

Vse omenjene priprave in dela so tedaj

neobhodno potrebne, ker je drugače zelo dvomljivo, ali drevo sploh doseže starost, v katerej počne roditi, in tudi, če ga še tedaj pustimo brez skrbi, še takrat nam mora tako ohirati, da na sad sploh ne smemo niti misliti. Drevo namreč zahteva po pravici tudi goje, čeravno je v tem zadovoljnejše, kakor druge gospodarške rastline.

Če smo pa za drevje dobro skrbeli, imeli bomo lepo, zdravo in rodovitno drevje, in le zdravo in dobro rejeno drevo je v stanu, nam lepo in vrednostno sadje roditi.

Ako smo dosegli to, ostane nam še eno zelo važno delo, namreč: trganje sadja.

Trganje sadja je za one sadjerejce, ki svoje sadje sveže prodajati hočejo, neizmerne važnosti, ker tako, sveže pokupljeno sadje je večidel namenjeno za odpošiljanje v oddaljene kraje. Za to svrho pa velja samo popolnoma zdravo sadje; ako je le količkaj ranjeno, pa kmalo počne gnjiti. Tudi si vsak kupec dobro zapomni, kje je pobito sadje kupil, ter posestnik, kateri mu ga je podal, sme biti gotov, da svojega sadja prihodnjič ne bode tako lahko več prodal, ker en kupec to pove pri prvi priložnosti svojim tovarišem. Treba je tedaj vse sadje, ki je namenjeno za prodajo v svežem, bodi si v malem ali velikem, z roko trgati. K temu delu pa trebamo raznih priprav, in te so: lestvice in jerbasi ali košarice.

Lestvice morajo biti iz lahkega lesa, da se lahko prenašajo iz enega mesta na drugo; morajo biti tudi zadosti dolge, da sežejo tudi do najbolj oddaljenih vrhov. Na zunanji strani vrha je večidel jako težko sadje pri trganju doseči. Ako se prisloni lestvica od zunaj na vrh, potisnejo se pod obiralčev težo vrhne veje skupaj, in mnogo, posebno drobnih vejic, se potere. Da se to ne zgodi, naj se napravijo posebne podpore za lestvico. Take podpore obstojé iz dolgih drogov, ki so na spodnjem, debelem koncu ošpičeni, a na zgornjem imajo železne kljuge narobe nasajene, tako, da nekaj dobijo skoraj podobo dvorogljatih senskih vil ali kake sôhe. Takih podpor potrebujemo za eno lestvico dve, ki se rabita na tak način, da se postavita križem, tako, da lestvica samo na njih sloni. To je tako praktična priprava, da njo morem z dobro vestjo vsakemu priporočiti.

Košarice za nabiranje sadu ne smejo biti

zanesljivi, da si gredó, tako v celem, s poslanci, ki jih smemo šteti za naše. Večino pa imajo v tem zboru nemški poslanci in to taki, ki ne pripoznajo, da je Slovenec — človek, ter ga vedó najti, kedar jim naj „šteje“, sicer pa zanje ni Slovenca v mejah zelene štirске dežele.

Še manje pa ima dež. odbor pri nas zupanja. V njem ni Slovenca in odkar je blagi Miha Herman oči zatisnil, ne sedi v njem tudi nihče, ki pozna naše razmere. Zato pa je slov. ljudstvo pri dež. odboru zmerom in v novem času je po polnem za pasterka pri vseh rečéh. Njemu se ne izpolni nobena želja, pač pa pripravlja dež. odbor železje za verige, v katere ga potlej dež. zbor vkuje brez vsega usmiljenja.

To se kaže tudi doli pri Slatini. Kje kdaj je bilo ondi veselo življenje. Za kopališče sicer niso veliko storili, toda red je bil in ljudje so radi iz dalnjih krajev zahajali tje in tudi slatina je bila na dobrem glasu. Liberalni dež. odbor pa je, kedar je prevzel dež. premoženje v svoje roke, brž nastavljal ondi za ravnatelja dr. M. Schüllerja, moža, o katerem smemo reči, da je bilo v njem vsaj pol juda. Pri njem so veljali judje največ in zato so se drugi gostje jeli ogibati Slatine, ali staro, dobro ime še jih je vendar-le privabilo veliko in tudi slatine ali kisle vode se je veliko še spečalo.

Da bi se je spečalo še več, prenaradilo se je pri dež. uradnikih tako, da so dobili na Slatino uradnika posebej za to, da spravlja vodo v denar. Ali to se ni posrečilo, kajti le-ta uradnik je razpošiljal slatino na vse kraje sveta, ne gledé na to, kdaj se je napolnila znana „flaša“, torej tudi, kedar se je bila napolnila po dolgem deževju. Lahko se paumeje, da je prišlo med njo veliko sladke vode in le-ta je skazila tudi kisle vode. Iz tega je prišlo, da je mož dobil jezero in jezero flaš nazaj, na škodo dež. kase in ime kisle vode ni bilo več na dobrem glasu.

Vsled tega je dobil dr. Schüller slovo in na njegovo mesto je prišel nek Ernest Geutebrück, mož po veri protestant, po svojem poslu pa vodja neke smrdljive tovarne pri Gradci. Kako pride tak mož na doslej še snažno Slatino? To zna sam večni Bog in pa dež. odbor v Gradci. Odslej je požrla Slatina veliko denarja, ali bolje na njej ni postalo. Na robe, sedaj se je počelo ondi pravo — nemškutarjenje. Dež. zdravnik dr. Hoisel, sin učitelja pri sv. Križi, torej rojen Slovenec in iz domače srenje, razvije sedaj bandero nemštva in dela na vse kripnje, žal, da le na pogubo dež. Slatine.

Kolikor se sodi, je ta mož največ kriv, da gre na Slatini vse in zadnji žas skokoma rakovo pot. Kar mu primanjkuje vednosti ali izkušnje v zdravilstvu, to prikriva s tem, da dela krčevito za nemštvo in za šulverein. On je oče nesrečne 4razredne šole, ki jo tišči sedaj

šulverein pod krilo tamošnjih občin in dež. odbor ga podpira v tem prav, kakor da dela „doktorček“ po njegovem naročilu. Kar je v tem pa še posebno hudo, tudi c. kr. gosposke gredó mu vidoma na roko ter se oteplje tamošnje slov. ljudstvo zato le težko muh, ki se rodé v glavi „doktorčka“. Gostje, ki pridejo na Slatino, so iz velike večine slovanske ali madjarske krvi in vendar se loti „doktorček“ rad in skorej najrajši njih žepa, kedar namerava storiti kaj za nemštvo, za šulvereinske namene.

Resnica, da ne sega siloma nikomur v žep in je možic za to tudi „premajhne postave“, vendar pa dobi denar od večine tujcev zoper njih voljo. „Doktorček“ napravlja namreč tujcem plesse, zabave itd. ter pristavi na dotičnem naznanilu, da pride dobiček iz zabave v dobre namene, za uboge otroke, za šolo, modro pa možic zamolči, da za šulvereinsko šolo. Kedar pa ima potlej denar, obrne ga v prid šulvereina in „D. W.“ raztrobi njegove zasluge v svet, kakor najbolj more in brije še norce iz gostov, ki niso Nemci pa so vendar-le postali dobrotniki šulvereina.

Ni težko in si po tem človek lahko razsodi, da „doktorček“ na Slatini in njegova „tetka“ v Celji nista na korist dež. kopališču, vendar pa vis. dež. odbor v Gradci ne pride do tega spoznanja in ju pusti slej kakor prej pri nju pogubnem delovanju. Nič ni torej čuda, če se gostje leto za leto poizgubljajo iz Slatine ter se obrnejo drugam, v kopališča, kjer jih nihče ne žali za to, da jim srce ne bije za nemštvo ali za šulvereinsko šolo.

Po tem pa se lahko sodi povsod, kako da je rado liberalno gospodarstvo in škodo trpi iz tega le dež. kopališče, dežela in kar se tiče Slatine, najbolj slov. ljudstvo.

Gospodarske stvari.

Tržna cena za sadje.

Na Dunaji je bila za prodajo sadja na debelo, od 12. oktobra do 12. novembra 1889 taka-le cena:

1. Jabelka: Cousinot (železnice) za kilo: 15—18 kr., tafelj beli 25—40 kr., renete rjave 20—25 kr., renete rmene 20—28 kr., kanadska reneta (avstrijska) 20—30 kr., zlata parmena 20—28 kr., maršlanček štajarski 13—22 kr., vince (botulenke) 13—20 kr., jabelka za kuho 12—18 kr., jabelka mešana 10—14 kr.

2. Hruške. Bela jesenska maslenka (evergelj, Kaiserbirn) za kilo: 30—60 kr., zimске maslenke 40—70 kr., hruške za kuho 18 do 30 kr., hruške rjave 14—20 kr., kutine 20 do 25 kr., nešplji za 100 komadov 20 kr. do 2 gld., grozdje kilo 18—70 kr., orehi 18—40 kr., lešniki 26—40 kr.